

ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

УДК 330.34

<https://doi.org/10.33271/ebdut/78.069>

МОНІТОРИНГ В СИСТЕМІ ПРОСТОРОВО-ПРОЦЕСНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

*О. В. Ареф'єва, д. е. н., професор, Національний авіаційний університет,
lena-2009-19@ukr.net, orcid.org/0000-0001-5157-9970,*

*В. С. Титикало, к. е. н, доцент,
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця,
v.tytykalo@gmail.com, orcid.org/0000-0001-9461-5521*

Методологія дослідження. Під час дослідження проблем моніторингу в системі просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства було використано метод абстракції – при визначенні сутності бізнес-процесу; системний підхід – при побудові моделі бізнес-процесів підприємства, логічного – при виділенні часових горизонтів подання інформації, необхідної для прийняття стратегічних рішень; аналізу й синтезу – при визначенні внутрішніх та зовнішніх факторів розвитку потенціалу підприємства.

Результати. У статті розглянуто наукові аспекти просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства з позиції підвищення ефективності його діяльності, а саме через обґрунтування доцільності перебудови інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Показано, що постійне підтримання конкурентних позицій підприємства і здійснення моніторингу його складових та взаємозв'язків задля задоволення інтересів зацікавлених сторін доцільно здійснювати через його стратегічний потенціал, який є основою для розробки ефективної стратегії та забезпечення належного рівня розвитку.

Новизна. Запропоновано застосування ієрархічної побудови моніторингу в системі просторово-процесного управління економічним потенціалом задля забезпечення керівників достовірною інформацією з метою оптимізації процесу прийняття стратегічних рішень та формування відповідного інформаційного забезпечення, вибору способів і часу актуалізації інформації. Виділено часові горизонти подання інформації, необхідної для прийняття стратегічних рішень.

Практична значущість. Результати дослідження дозволяють більш ефективно застосувати просторово-процесне управління економічним потенціалом підприємства в частині оптимізації його роботи з інформаційними потоками.

Ключові слова: моніторинг, просторово-процесне управління, економічний потенціал підприємства, ресурси, стратегія, стратегічний потенціал, інформаційне забезпечення.

Постановка проблеми. Управління діяльністю підприємства спрямоване на виявлення всіх існуючих на ньому резервів операційних і логістичних процесів за рахунок оптимального вибору і використання інструментів управління відповідно до практичних

потреб підприємства і впровадження інформаційних систем управління, що дозволяють змінювати бізнес-процеси і методики впровадження, швидко й ефективно адаптувати бізнес-процеси під нові умови, а також планувати їхнє поліпшення на основі системи збалансованих показників.

© 2022. O. V. Arefieva, V. S. Tytykalo. Published by Dnipro University of Technology on behalf of Economics bulletin of the Dnipro University of Technology. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted reuse, distribution and reproduction in any medium provided the original work is property cited

Виявлення резервів діяльності є пріоритетним і актуальним завданням як у науковому, так і в практичному відношенні, оскільки для підтримки високої конкурентоспроможності підприємство повинно мати надійну систему управління бізнес-процесами, здатну забезпечити стійке зростання ефективності в умовах динамічності і непередбачуваності ринку, що може бути досягнуто тільки за умови раціонального використання наявних резервів та задоволення економічних інтересів сторін комерційно-виробничих процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляд проблем, пов'язаних із забезпеченням ефективності управління бізнес-процесами підприємства, набувають особливої актуальності у зв'язку з тим, що діяльність українських підприємств останнім часом стає все більш залежною від впливу факторів зовнішнього середовища, а отже, відзначається нестабільністю. Цілком виправданим є те, що науковці активно вивчають питання забезпечення стійкості підприємств в умовах трансформацій, звертають увагу на проблеми управління його потенціалом. Зокрема, Криворучко О. М. та Сукач Ю. О. підіймають питання бенчмаркінгу бізнес-процесів [1], Прохорова В. В., Проценко В. М. та Мушнікова С. А. розглядають процеси формування конкурентних переваг промислового підприємства [7].

Моніторингу, як необхідній складовій процесу прийняття оптимальних управлінських рішень, присвячено роботи Бурової Т. А. [6], Кравчук А. О., Карабанової О. В. [2], Щебель А. [3], Васильєвої Т. А. [9] та багатьох інших дослідників. При цьому слід зауважити, що розгляд питань моніторингу як складової у системи просторово-процесного управління підприємством не набув достатнього ступеня обґрунтованості, а отже, вимагає подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кожне підприємство здійснює свою господарську діяльність у часі й просторі, а також включене у складну мережу взаємодій, що дає підстави розглядати його як систему. Відповідно, з огляду на пропозицію Криворучко О. М. всі бізнес-процеси підприємства можна розділити на три групи (основні процеси, процеси, які забезпечують реалізацію бізнесу та бізнес-процеси управління) [2], слід основні бізнес-процеси вважати стратегічними, спрямованими на формування прибутків підприємства. Ці процеси відображають основні напрямки діяльності підприємства (виконання основної діяльності, планування комунікативно-збутової мережі, формування бюджету тощо), при цьому кожен з них певним чином представлений в просторі та часі, задовольняє інтереси зацікавлених сторін (рис. 1).

Рис. 1. Система бізнес-процесів підприємства

Джерело: складено автором

Процеси, які забезпечують реалізацію бізнесу, необхідні для підтримки інфраструктури підприємства (матеріально-технічне забезпечення, забезпечення безпеки,

юридичний супровід та ін.). Вони не приносять доходів, їх споживачами є внутрішні клієнти – структурні підрозділи підприємства, саме вони сприяють підвищенню ефек-

тивності діяльності в частині ритмічності виробничого процесу, зменшенню операційних втрат. Бізнес-процеси управління необхідні для забезпечення функціонування, конкурентоспроможності та розвитку підприємства, оскільки скеровані на зміну в просторі і часі, спираються на систему моніторингу діяльності підприємства, формують горизонт змін. Вони мають типову структуру, розрізняються як об'єктом управління, так і його змістовно-функціональним наповненням, мають здійснювати ресурсну комбінацію.

Таким чином, під бізнес-процесом слід розуміти системно-замкнений процес, який пронизує всі функціональні структури підприємства, має вхід і вихід і включає в себе взаємопов'язану послідовність стадій діяльності підприємства, метою здійснення якого буде отримання прибутку. Визначені бізнес-процеси наповнюють економічний потенціал підприємства за обґрунтованими комплексними складовими, які можуть змінюватись залежно від потреби в напрямках доцільної адаптації та розвитку, відповідно, тоді й бізнес-процеси з різних складових будуть сформовані в якісно нові евентуальні складові, здатні більш ефективно задіяти наявні і прогнозовані ресурси.

Тому, здійснення моніторингу діяльності підприємств є динамічним процесом, що дає змогу виконувати постійне дослідження і спостереження за кількісними та якісними показниками фінансово-економічної діяльності підприємств з метою оцінки, контролю та короткострокового прогнозу стану їх економічної та ділової активності. Підприємство, як відкрита економічна система, знаходиться під постійним впливом чинників внутрішнього та зовнішнього економічного середовища [2, с.57].

З позиції процесного підходу, моніторинг і регулювання є етапами технології управління, а з позиції функціонального підходу – загальними функціями менеджменту. Незважаючи на застосований підхід загальновідомим є те, що моніторинг і регулювання взаємопов'язані, їхнім призначенням є виявити відхилення фактичних значень показників, які характеризують об'єкт управління, від очікуваних значень, а також усунення цих відхилень. Проблема полягає у

надто високій формалізації технологій моніторингу і регулювання. Це є причиною складності застосування існуючих теоретико-методичних напрацювань в практиці управління конкретними об'єктами, наприклад, потенціалом підприємства [3].

Діяльність підприємства незалежно від його розмірів і терміну функціонування на ринку включає весь комплекс взаємопов'язаних бізнес-процесів, специфічних для даного підприємства. Саме поєднання всіх бізнес-процесів дозволяє ефективно застосовувати просторово-процесне управління підприємством, покращувати ланцюжок всіх операцій і взаємодій, досягати кращого результату з використання економічного потенціалу. Тому основою постійного поліпшення діяльності на будь-якому підприємстві є перерозподіл і оптимізація бізнес-процесів в просторі. Якщо підприємство використовує технологічний шлях оптимізації, то, в першу чергу, через моніторинг виявляються всі основні недоліки бізнес-процесу по затвердженню параметрів, потім вони піддаються порівнянню з критеріями оптимальності, формуються рішення щодо їх усунення і тільки потім вони можуть входити до актуалізованих складових економічного потенціалу.

Низка різноманітних зовнішніх і внутрішніх факторів постійно впливає на процес формування та розвитку основних показників діяльності підприємств. Оскільки їхній вплив може бути як позитивним, так і негативним, то встановлення напрямку змін стає можливим через створення системи моніторингу для контролю вказаних факторів, відстеження та їхньої оцінки з метою вчасного запобігання негативним наслідкам. Така організація управлінської діяльності на підприємстві дозволяє вжити необхідні заходи для усунення негативних моментів при його адаптації до змін.

Постійне підтримання конкурентних позицій підприємства і здійснення моніторингу його елементів і взаємозв'язків задля задоволення інтересів зацікавлених сторін доцільно здійснювати через стратегічний потенціал. Ґрунтуючись на системному підході характерними ознаками останнього є відображення минулого, тобто сукупності властивостей, накопичених підприємством як

відкритою системою в процесі її становлення, що зумовлюють можливість її функціонування та розвитку, визначення рівня практичного застосування та використання наявних можливостей, а також орієнтація на розвиток (на перспективу). Тобто можна стверджувати, що стратегічний потенціал є основою для розробки ефективної стратегії та забезпечення належного рівня розвитку підприємства [4, с.9]. Це вимагає також прогнозування параметрів і пропорцій зовнішніх просторів діяльності підприємства з дослідженням процесів відтворення, руху ресурсів і капіталів, динаміки потреб споживачів.

Ієрархічний характер системи управління більшості великих підприємств в цілому обумовлює потребу в зміні підходів до архітектури моніторингу задля охоплення максимально можливої кількості елементів. Також економічний потенціал має ієрархічну побудову і на кожному з рівнів дослідники використовують обґрунтовані показники відповідно до встановленої мети та необхідністю їх інтегрування.

З іншого боку, специфічність економічних інтересів підприємства полягає в їхньому перетинанні, посиленні відповідно до носія, його відношення до процесу діяльності, тобто внутрішнє або зовнішнє середовище, агрегування за рівнями, а також із основними рисами ефективного лідера [5]. Стабільність системи економічних інтересів залежить від стабільності і стійкості діяльності, стадії життєвого циклу, масштабу і галузі діяльності підприємства, кількості конкретних переваг, їхніх джерел і зайнятих сегментів ринку, екологічних наслідків функціонування.

З позицій перспектив розвитку підприємства розглядається визначення горизонту прогнозування й вибір основних часових етапів здійснення моніторингу, що відбувається відповідно до цілей прогнозування. У результаті зазначеного підходу здійснюється адаптація даних об'єктів до змін зовнішнього середовища на мікро- й макрорівні. Це забезпечує можливість підвищити об'єктивність оцінки стану промислових підприємств і вибрати оптимальні напрямки їх розвитку [6, с.34].

Для підвищення ефективності стратегічних рішень їм необхідна інформаційна система ідентифікації та оцінки факторів і

умов розвитку, а також передачі інформації виконавцям, які реалізують стратегію. Організація інформаційного обслуговування процесу розробки стратегії (надання потрібної інформації в потрібний час і в потрібному місці), створення інформаційного середовища, що сприяє досягненню стратегічних цілей, в сукупності представляють собою інформаційне забезпечення стратегічного аналізу.

Разом з тим, «аналіз стратегічних розривів», використання якого надає можливість систематично перевіряти відхилення запланованих результатів від фактичних наявних на теперішній час, як інструмент стратегічного контролінгу визначає траєкторію спрямування конкурентних переваг промислового підприємства. В свою чергу, розбіжність між значеннями показників говорить про наявність стратегічних розривів, що є сигналом для розробки нової стратегії або корегування існуючої стратегії формування конкурентних переваг» [7, с.142].

Його основними структурними складовими є: інформаційна база, інформаційні потоки, що з'єднують зовнішні, внутрішні джерела інформації та її користувачів, а також систему підтримки прийняття стратегічних рішень, що включає імітаційну динамічну модель бізнес-процесів (рис. 2).

До того ж, система показників ефективності має:

- відображати витрати всіх видів ресурсів, що споживаються на підприємстві;
- створювати передумови для виявлення резервів підвищення ефективності діяльності;
- стимулювати використання всіх резервів, наявних на підприємстві;
- забезпечувати інформацією стосовно ефективності діяльності всі ланки управлінської ієрархії;
- виконувати критеріальну функцію (для кожного із показників мають бути визначені правила інтерпретації їх значень) [8, с.753].

Оскільки стратегія управління економічним потенціалом підприємства формується з урахуванням його бажаного стану (місія та стратегічні цілі), поточного економічного потенціалу та накопиченого досвіду, а потім змінюється (коригується) у процесі її

реалізації у просторі та часі, то можна виділити кілька часових горизонтів подання інформації, необхідної для прийняття стратегічних рішень:

– прогнозний (довгостроковий) горизонт – прогнозна аналітична інформація для визначення стратегічних цілей, розробки стратегії і програми довгострокового розвитку (використовується управління зовнішнім простором та зовнішніми бізнес-процесами);

– плановий (середньостроковий) горизонт – прогнозна аналітична інформація, яка використовується для коригування стратегії в процесі її реалізації (здійснюється адаптаційне управління внутрішнім простором і

змістовне корегування (оновлення) бізнес-процесів);

– фактичний (короткостроковий) горизонт – поточна інформація про потенціал підприємства і його оточенні, отримана в результаті ситуаційного аналізу і розрізняється моментами часу отримання доступу до неї (застосовується управління внутрішнім простором та оптимізація руху бізнес-процесів). Якщо інформація про внутрішні резерви може бути отримана on-line, то оцінка організаційних компетенцій галузевих і ринкових умов проводиться на певному часовому інтервалі (місяць, квартал, рік), що вимагає збору та накопичення інформації.

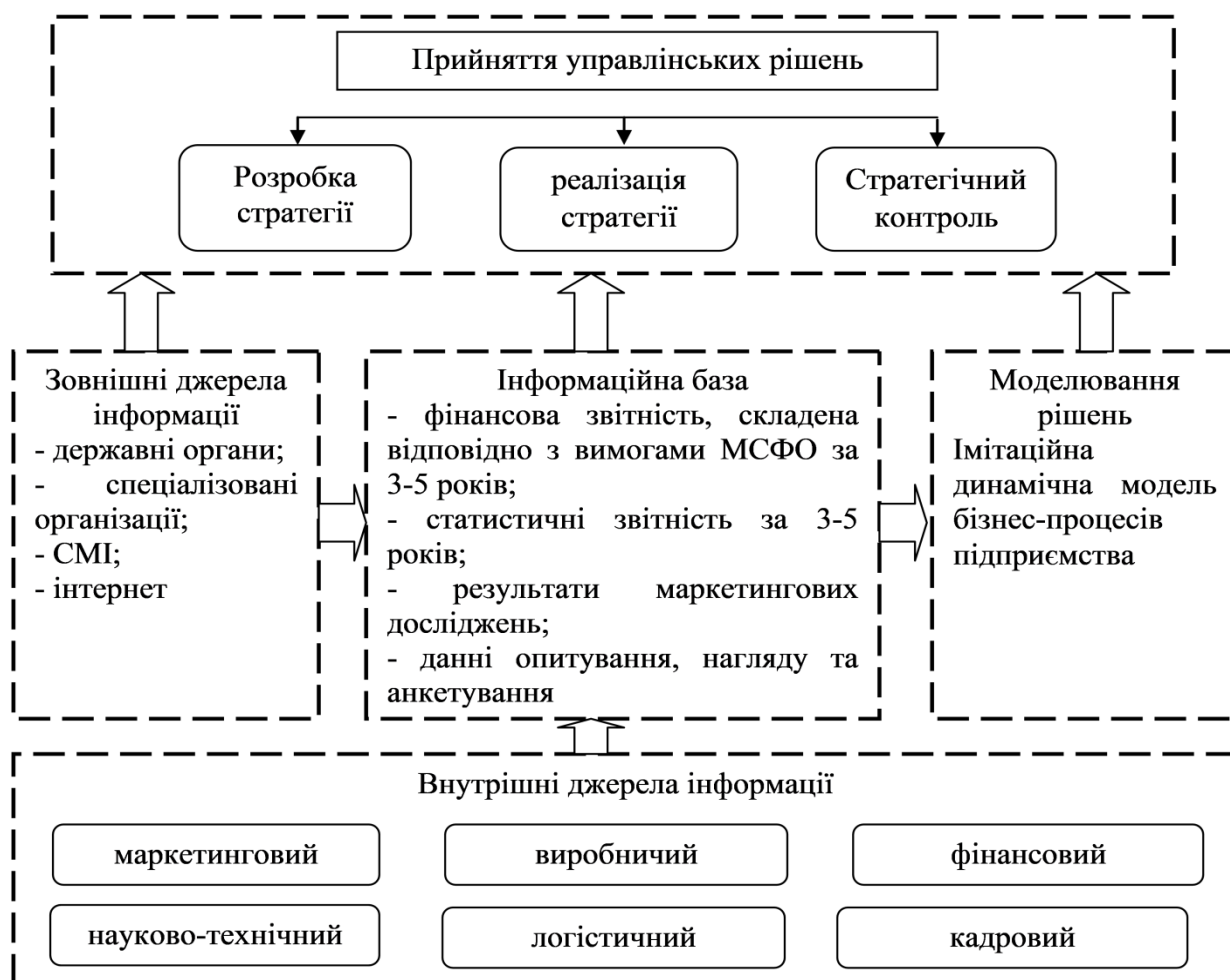

Рис. 2. Інформаційне забезпечення стратегічного аналізу економічного потенціалу підприємства при просторово-процесному управлінні

Визначення часового горизонту пов'язано з точністю аналітичної інформації. Інформація, що відноситься до прогнозного

(довгострокового) і планового (середньострокового) періодів, носить імовірнісний

характер. Інформація короткострокового періоду є більш деталізованою та конкретизованою, оскільки відображає вже dokonані події, поточний стан використання економічного потенціалу, реалізовані управлінські рішення, поточну конкурентоспроможність підприємства. Формування та реалізація стратегії управління економічним потенціалом підприємства включає в себе наступні фази перетворення інформації: 1) збір даних і їх накопичення (вибір системи показників, що характеризують кількісні і якісні аспекти); 2) концентрація і агрегування інформації (формування, структурування за рівнями бізнес-процесів, складових економічного потенціалу), систематизація за ідентифікованими просторами; 3) аналітичне опрацювання та інтерпретація для представлення її у

вигляді, придатному для розробки і прийняття управлінського рішення; 4) прийняття рішення; 5) реалізація рішення і контроль результатів; 6) оцінка рішень.

Процес перетворення даних в стратегічну інформацію є їх послідовний аналіз і оцінку для використання в процесі формування стратегії. Першим кроком в процедурі скорочення обсягу даних є визначення зав'язків між їх групами і завданнями, які розв'язуються в процесі розробки стратегії. Стратегічна орієнтація системи обліку забезпечує відповідність облікової інформації потребам процесу розробки й реалізації стратегії розвитку, а інструменти бухгалтерського обліку ефективно використовуються в процесі просторово-процесного управління в стратегічному аспекті (рис. 3).

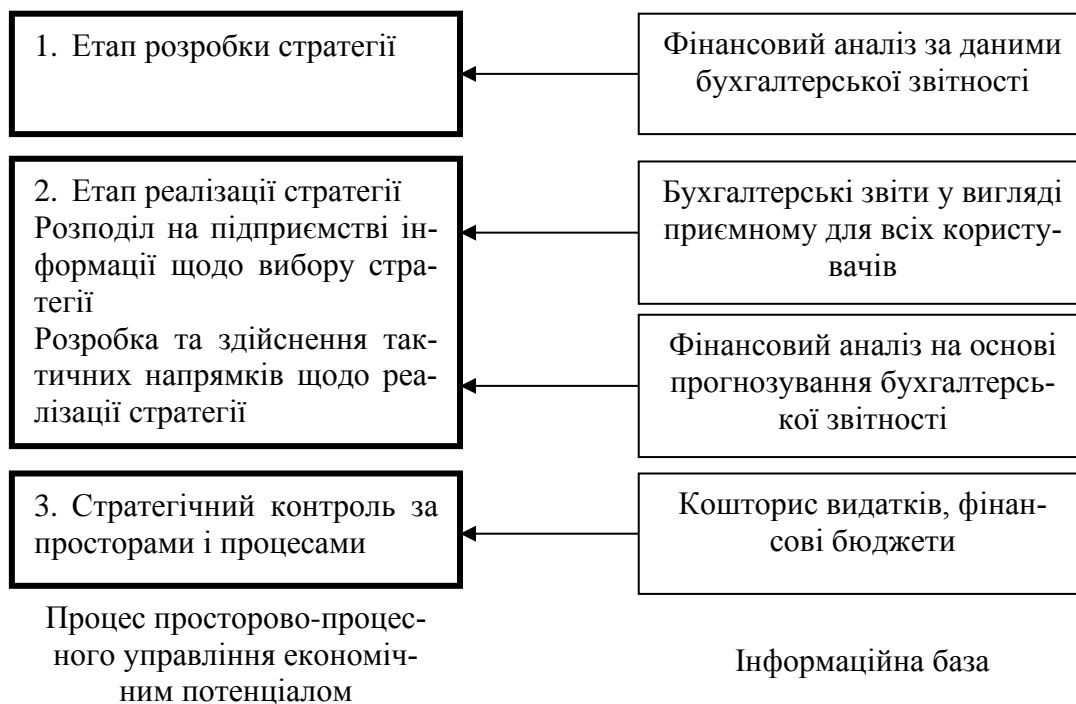

Рис. 3. Інформація, яка забезпечує процес формування стратегії управління економічним потенціалом підприємства

Однак дані концепції не враховують сучасних тенденцій функціонування підприємств, його складових, впливу зовнішнього середовища, динаміки конкурентного оточення, змін потреб споживачів, сили впливу постачальників, а отже, не можуть забезпечити керівників достовірною інформацією для прийняття стратегічних рішень та формування відповідного інформаційного забезпечення, вибору способів і часу актуалізації

інформації.

Також моніторинг створеної та реалізованої доданої вартості на підприємстві є необхідним інструментом для контролю адекватності встановленого рівня заробітної плати, існуючого штатного розпису, ефективності прийнятих фінансових і управлінських рішень та в кінцевому підсумку прогнозування тенденцій його стратегічного

розвитку, в тому числі ймовірності банкрутства підприємства у майбутньому [9].

Таким чином, керівництву підприємства в сучасних умовах слід активніше використовувати систему обліку як інструмент стратегічного аналізу і формування стратегії розвитку. При цьому слід враховувати, що облік не є самоціллю. Про ефективність систем обліку слід судити щодо їх впливу на успіх діяльності підприємства. Конкретні бухгалтерські методи повинні розглядатися з точки зору їх впливу на досягнення цілей організації. Загальна система обліку повинна відповідати стратегії підприємства. Тільки в цьому випадку вона буде здатна принести підприємству максимальну користь і забезпечити успіх його розвитку.

Велика кількість інформації, необхідної для прийняття стратегічних рішень з розвитку підприємства, призводить до необхідності активного використання сучасних інформаційних технологій і побудови інформаційної системи підтримки прийняття рішень. Інформаційне забезпечення стратегічного аналізу щодо підвищення економічного потенціалу підприємства постійно вдосконалюється на основі розвитку інформаційних систем управління і побудови на їх основі нових систем інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного аспекту просторово-процесного управління.

Отже, формування інформаційної бази, організація інформаційних потоків і побудова інформаційної системи відповідно до принципів динамічності і розвитку забезпечують накопичення досвіду аналітичної діяльності, облік поточних потреб певної стадії організаційного життєвого циклу, прогнозування інформаційних потреб і її своєчасну актуалізацію в ході розробки та реалізації стратегії управління економічним потенціалом підприємства.

Разом з тим, цифровізація і неоіндустріалізація та їх стратегічний характер опираються в першу чергу на економічний потенціал підприємств, особливо в галузі промисловості, яка є досить важко адаптованою до швидкості змін та впровадження нових технологій, які стосуватимуться виробничих процесів. Це обумовлює швидкі темпи змін у середовищах підприємства і відпо-

відну динаміку появи інформації, що відображає їх стан, що, в свою чергу, вимагає постійної актуалізації кількості напрямів та показників їх оцінювання.

Підтримання необхідного рівня конкурентоспроможності та фінансової стійкості підприємства вимагає більш повного використання численних внутрішніх та зовнішніх факторів його розвитку, оскільки фактори можуть впливати як на підвищення конкурентоспроможності підприємства та її зменшення [10, с.10]. Система моніторингу є основою комплексної реструктуризації і диверсифікації діяльності підприємства, що здійснюється через реінжиніринг бізнес-процесів. Основна ідея реінжинірингу полягає в фундаментальному переосмисленні і радикальній зміні бізнес-процесів підприємства для досягнення суттєвих поліпшень в основних показниках його діяльності, що відображають їх у визначених просторах.

Інформаційна системи моніторингу економічного потенціалу підприємства дозволяє прискорити процес прийняття управлінського рішення і зробити його максимально ефективним та таким, яке здатне активно регулювати рівні його складових, особливо, виробничої [11, с.30]. Інформаційна системи моніторингу економічного потенціалу підприємства дозволяє прискорити процес прийняття управлінського рішення і зробити його максимально ефективним.

Управлінське рішення – це результат аналізу, прогнозування, оптимізації, економічного обґрунтування та вибору альтернативи з множини варіантів досягнення конкретної мети системи управління. Складовою організації моніторингу економічного потенціалу підприємства є побудова системи контролю за його результатами. Значення контролю за результатами моніторингу економічного потенціалу полягає у забезпеченні зворотного зв'язку. Відсутність механізму зворотного зв'язку може привести до прояву ризикової ситуації [12, с.254].

Висновки. Таким чином, використання сучасних теоретичних концепцій при створення систем моніторингу економічного потенціалу підприємств може бути доповнено наступними положеннями:

1. Системи моніторингу не тільки є фіксаторами певних параметрів, заздалегідь

заданих користувачем, але і можуть самі доповнювати свою параметричну базу в залежності від специфіки діяльності конкретного підприємства.

2. Системи моніторингу є основою створення комплексних систем управління поточною і стратегічною діяльністю підприємств.

3. Системи моніторингу підприємства являють собою фактично інтелектуальний інструментарій, що допомагає менеджерам різних рівнів приймати рішення, що впливають на економічний стан підприємства.

Зазначені положення дозволяють перейти до розробки системи моніторингу економічним потенціалом підприємства. Для цієї мети розглядаються конкретні завдання і інструменти створення системи моніторингу підприємства.

Отже, визначені бізнес-процеси підприємств структурно об'єднують різні функціональні напрями: основні процеси; процеси, які забезпечують реалізацію бізнесу; бізнес-процеси управління. При цьому основні бізнес-процеси – є стратегічними; процеси, які забезпечують реалізацію бізнесу – необхідні для підтримки інфраструктури підприємства; бізнес-процеси управління – забезпечують функціонування, конкурентоспроможність та розвиток підприємства.

Використання всіх видів бізнес-процесів підприємств є одним із перспективних напрямків удосконалення системи управління підприємством. Перспективним напрямком вдосконалення управління бізнес-процесами підприємства є дослідження бізнес-процесів, їх детальний опис, регламентація та інтеграція економіко-математичних методів з існуючими методами моделювання.

Література

1. Криворучко О.М., Сукач Ю.О. Основні положення бенчмаркінгу бізнес-процесів. *Економіка транспортного комплексу*. 2012. №20. С. 77-89.
2. Кравчук, А.О., Карабанов О.В. Діагностика та моніторинг діяльності суб'єктів аграрного бізнесу. *Український журнал прикладної економіки*. 2016. Том 1. № 4. С. 56-64.
3. Щебель, А. (2020). Моніторинг і регулювання управлінських рішень щодо реалізації потенціалу підприємства. *ЛОГОΣ. ОНЛАЙН*. <https://doi.org/10.36074/2663-4139.09.07>

4. Kuzior, A., Arefieva, O., Poberezhna, Z., Ihumentsev, O. (2022). The Mechanism of Forming the Strategic Potential of an Enterprise in a Circular Economy. *Sustainability*, 14(6), 32-58. DOI: 10.3390/su14063258

5. Ареф'єв С.О. Генеза розвитку лідерства в управлінні економічними інтересами підприємства. *Адаптивне управління: теорія і практика*. 2020. № 9 (18). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-9\(18\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0654-9(18)-01)

6. Бурова Т.А. Організація моніторингу діяльності підприємств у конкурентному середовищі. *Стратегія економічного розвитку регіонів та підприємств України*. 2015. № 1 (4), червень. С. 33-37.

7. Прохорова В.В., Проценко В.М., Мушникова С.А. Стратегічний контролінг в формуванні конкурентних переваг промислового підприємства. Конкурентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі: Монографія / За редакцією Ареф'євої О.В. К.: ФОП Маслаков, 2019. С. 136-143.

8. Панфіль Л.А., Муртазіна Є.Е. Оцінка ефективності діяльності підприємства. *Міжнародний журнал прикладних і фундаментальних досліджень*. 2016. № 6. С. 753-756.

9. Васильєва Т.А., Леонов С.В., Антонюк Н.А., Тверезовська О.І. Моніторинг діяльності підприємства в стратегічному розвитку. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2019. № 2. С.127-131. DOI: 10.21272/1817-9215.2019.2-17.

10. Arefieva, Olena V., Miahkykh, Iryna M., Shkoda, Mariana S. Diagnostics of external environment effects upon enterprise competitive positions in the context of its economic security. *VISNYK KNUTD*. 2019. 135, 3. С. 8-17.

11. Шевлюга О.Г. Організаційно-економічні засади управління техніко-технологічним розвитком машинобудівного підприємства: дис. канд. ек. наук: 08.00.04 / Шевлюга О.Г. Суми, 2015. 212 с.

12. Лалакулич М.Ю.. Організація забезпечення інформаційних потреб моніторингу економічного потенціалу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. – 2013. – Вип. 23.8. С. 250-254.

References

1. Kryvoruchko, O.M., & Sukach, Yu.O. (2012). Osnovni polozhennia benchmarkingu biznes-protsesiv. *Ekonomika transportnoho kompleksu*, (20), 77-89.
2. Kravchuk, A.O., & Karabanov, O.V. (2016). Diahnostyka ta monitorynh diialnosti subiektiv ahrarnoho biznesu. *Ukrainskyy zhurnal prykladnoi ekonomiky*, T. 1, (4), 56-64.
3. Shchebel, A. (2020). Monitorynh i rehuliuвання upravlinskykh rishen shchodo realizatsii potentsialu pidpriemstva. *ЛОГОΣ*. <https://doi.org/10.36074/2663-4139.09.07>
4. Kuzior, A., Arefieva, O., Poberezhna, Z., & Ihumentsev, O. (2022). The Mechanism of Forming the Strategic Potential of an Enterprise in a Circular Economy. *Sustainability*, 14(6), 32-58. DOI: 10.3390/su14063258
5. Arefiev, S.O. (2020). Heneza rozvytku liderstva v upravlinni ekonomichnymy interesamy pidpriemstva. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia, i praktyka*, 9(18). [https://doi.org/10.33296/2707-0654-9\(18\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0654-9(18)-01)

6. Burova, T.A. (2015). Orhanizatsiia monitorynhu diialnosti pidpriemstv u konkurentnomu sere-dovyshchi. Stratehiia ekonomichnoho rozvytku rehioniv ta pidpriemstv Ukrainy. 1(4), Cherven, 33-37.
7. Prokhorova, V.V., Protsenko, V.M., & Mushnikova, S.A. (2019). Stratehichnyy kontrolinh v formuvanni konkurentnykh perevah promyslovoho pidpriemstva. Konkurentospromozhnist pidpriemstv u mizhnarodnomu tsyfrovomu prostori. O.V. Arefieva (Ed.). Kyiv: FOP Maslakov.
8. Panfil, L.A., & Murhazina, Ye.E. (2016). Otsinka efektyvnosti diialnosti pidpriemstva. Mizhnarodnyy zhurnal prykladnykh i fundamentalnykh doslidzhen, (6), 753-756.
9. Vasilieva, T.A., Lieonov, S.V., Antoniuk, N.A., & Tverezovska, O.I. (2019). Monitorynh diialnosti pidpriemstva v stratehichnomu rozvytku. Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu, Ser.: Ekonomika, (2), 127-131. DOI: 10.21272/1817-9215.2019.2-17.
10. Arefieva, O.V., Miahkykh, I.M., & Shkoda, M.S. (2019). Diagnostics of external environment effects upon enterprise competitive positions in the context of its economic security. VISNYK KNUTD, 135, 3, 8-17. <http://dx.doi.org/10.30857/2413-0117.2019.3.1>
11. Shevliuha, O.H. (2015). Orhanizatsiyno-ekonomichni zasady upravlinnia tekhniko-tekhnologichnym rozvytkom mashynobudivnoho pidpriemstva. Candidate's thesis. Sumy.
12. Lalakulych, M.Yu. (2013). Orhanizatsiia zabezpechennia informatsiynykh potreb monitorynhu ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva. Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy, Issue 23.8., 250-254.

MONITORING OF THE SPACE-PROCESS MANAGEMENT SYSTEM OF THE ENTERPRISE'S ECONOMIC POTENTIAL

O. V. Arefieva, D.E., Professor, National Aviation University,

V. S. Tytykalo, Ph. D (Econ.), Associate Professor, Bogomolets National Medical University

Methods. In the course of study of problems with monitoring the space-process management system of the enterprise's economic potential, the method of abstraction was used - when determining the essence of the business process; systems approach – when building a model of business processes of an enterprise; logical approach – when allocating time horizons for providing information necessary for making strategic decisions; analysis and synthesis - when determining the internal and external factors of the development of the company's potential.

Results. The article examines the scientific aspects of the space-process management of the economic potential of the enterprise from the point of view of increasing the efficiency of its activity, namely through the substantiation of the expediency of restructuring the information support of the management decision-making process.

It is shown that the constant maintenance of the company's competitive positions and the monitoring of its components and relationships in order to meet the interests of interested parties should be carried out through its strategic potential, which is the basis for developing an effective strategy and ensuring the appropriate level of development.

Novelty. It is proposed to use a hierarchical structure of monitoring in the space-process management system of economic potential in order to provide managers with reliable information in order to optimize the process of strategic decision-making and the formation of appropriate information support, the choice of methods and time of updating information. The time horizons of providing information necessary for making strategic decisions are specified.

Practical value. The results of the study make it possible to more effectively apply the space-process management of the economic potential of the enterprise in terms of optimizing its work with information flows.

Keywords: monitoring, space-process management, enterprise's economic potential, resources, strategy, strategic potential, information support.

Надійшла до редакції 10.06.22 р.